

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
lov@ft.dk

Bent Bøgsted
dfbenb@ft.dk

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

T +45 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748

7. februar 2017

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 11. januar 2017 stillet følgende spørgsmål nr. 251 (alm. del), som hermed besvares.

J.nr.

Spørgsmål nr. 251:

”Ministeren bedes redegøre for udviklingen i tilstanden for arbejdsmiljøet på det danske arbejdsmarked de sidste 50 år samt komme med en vurdering af det fremtidige arbejdsmiljø frem til 2040”.

Svar:

For så vidt angår den sidste del af spørgsmålet, der handler om det fremtidige arbejdsmiljø, vil regeringen som bekendt oprette et bredt sammensat partnerskab om fremtidens arbejdsmarked. Partnerskabet skal bl.a. drøfte, hvordan vi får grebet mulighederne i den teknologiske udvikling bedst muligt, og hvordan vi kan fastholde og udbygge et arbejdsmarked, som både er kendetegnet ved dynamik og ordentlige forhold.

Jeg har i øvrigt til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet følgende udtalelse fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) om udviklingen i arbejdsmiljøet, som jeg kan henholde mig til:

”NFA har ikke kendskab til ubrudte tidsserier af data om arbejdsmiljøets tilstand gennem hele perioden. En databaseret historisk gennemgang af udviklingen af alle forhold i arbejdsmiljøet på danske arbejdspladser gennem de seneste 50 år vil på den baggrund ikke være muligt at foretage. I det følgende redegøres for overordnede forhold i udviklingen i arbejdsmiljøet i Danmark, men der tages forbehold for, at der ikke er tale om en udtømmende gennemgang af arbejdsmiljøets historie i Danmark.

Den væsentligste udvikling i tilstanden for arbejdsmiljøet på danske arbejdspladser hænger sammen med, at arbejdsmarkedet i dag ser markant anderledes ud end for 50 år siden. Det til tider farlige arbejdsmiljø, der var forbundet med klassisk industrielt arbejde, er reduceret i omfang. Samlebåndsarbejde og ensidigt gentaget arbejde findes fortsat, men er generelt også reduceret. Samtidig har den teknologiske udvikling bidraget til at reducere ulykkesrisici og fysiske belastninger, og arbejdskraftintensiv produktion er flyttet til andre lande.

Strukturelt er der sket en markant vandring af arbejdstagere fra landbrug og industrifag til service- og videnfag, hvor ulykkesrisici og hårde fysiske belastninger generelt er mindre end i de traditionelle erhverv, men hvor psykosociale arbejdsmiljøbelastninger får relativt større betydning. Væksten i offentlige velfærdsfunctio-

ner, hvor der arbejdes med mennesker, har også øget fokus på det psykosociale område.

Fra 1960'erne og 1970'erne kom der voksende opmærksomhed på sikkerhed og arbejdsmiljø, og i 1970'erne trådte arbejdsmiljøloven i kraft. Det dannede fundamentet for organisering af arbejdsmiljøarbejdet i virksomhederne, og der blev etableret et rådgivningssystem samtidig med, at der blev oprettet arbejdsmedicinske klinikker i hele landet.

En række historiske udviklingstendenser har påvirket tilstanden for arbejdsmiljøet på danske arbejdspladser de sidste 50 år. Blandt andet kan det fremhæves, at antallet af arbejdsulykker med dødelig udgang er faldet støt og markant fra slutningen af 1970'erne. Sikkerheds- og sundhedsmæssige hensyn tænkes ind i arbejdsgangen med bl.a. afskærmning af særligt farligt udstyr, reduktion af støj, bedre ventilation og færre problemer med fx støv. Der stilles krav om substituering af farlige stoffer og er eksempelvis udviklet vandbaserede malinger, så langt færre nu fx indånder dampe fra organiske opløsningsmidler. Samtidig har den teknologiske og samfundsmæssige udvikling betydet, at langt færre udsættes for fx bly, nikkel og kviksølv på arbejdspladser i dag. I landbruget er udsættelse for en række af de mest skadelige bekæmpelsesmidler mindsket eller afviklet. Ligesom der på mange områder er udviklet effektive tekniske hjælpemidler og kommet øget fokus på anvendelse af personlige værnemidler.

Anvendelse af tekniske hjælpemidler i form af løfteudstyr og lignende i en række brancher, fx pleje- og sundhedssektoren, har givet bedre muligheder for at forebygge muskel- og skeletbesvær. Nye regler om løft har bidraget til at reducere belastninger eksempelvis ved transport af varer. Fokus i de senere års indsats er desuden udvidet til at omfatte fastholdelse af medarbejdere med muskel-skeletbesvær gennem fx ændret organisering og tilpasning af arbejdet.

Der er dog fortsat udfordringer i arbejdsmiljøet. Inden for nogle brancher er der en del hårdt og fysisk krævende arbejde. Anvendelsen af nye kemikalier, partikler og biologiske materialer kan medføre andre risici end dem, der kendes fra tidligere anvendte stoffer, fx i forhold til kroniske lungesygdomme, kræft, hjertekarsygdomme, reproduktionsskader og MRSA-smitte.

Der er kommet øget fokus på udfordringer i det psykosociale arbejdsmiljø. Det gælder blandt andet udflydende grænser mellem arbejde og privatliv, nye ledelses- og organisationsformer, stigende krav til videreuddannelse og udnyttelse af ny teknologi. Der er de senere år også kommet fokus på stress, vold, mobning, seksuel chikane og digital chikane.

Den demografiske udvikling betyder, at der forventes en aldrende arbejdsstyrke, idet tilbagetrækningsalderen forhøjes. Forlængelsen af det gennemsnitlige arbejdsliv stiller krav om, at der fortsat sikres et sundt og sikkert arbejdsmiljø, således at det er muligt at blive længere på arbejdsmarkedet.

I forhold til fremtidens arbejdsmiljø må der generelt forventes en fortsat betydelig teknologisk og digital udvikling, med fx øget menneske-robot-interaktion. Flere arbejdstagere vil formentlig være adskilt i tid og rum fra den fysiske arbejdsplads, og arbejdsmarkedet vil sandsynligvis i højere grad blive præget af arbejdstagere med løsere tilknytning til arbejdspladserne.

Ændrede organisationsformer og teknologisk udvikling har potentiale for at mindske belastninger, give øgede udviklingsmuligheder og forbedre arbejdsmiljøet, men det rummer også en risiko for, at nogle personer får svært ved at følge med de nye krav.

Arbejdsmiljøet frem mod 2040 kan endvidere forventes at blive præget af store globale og samfundsmæssige udviklingstrends samt fremtidige beslutninger og handlinger på arbejdspladsniveau og på politisk niveau.”

Venlig hilsen

Troels Lund Poulsen